

РЕСЕЙ-УКРАИНА ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ

Тасқұл Ақерке Смайылқызы

Akerke2021@mail.ru

Халықаралық қатынастар факультетінің «Халықаралық қатынастар»

кафедрасының 3 курс студенті,

Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Джумадилова Г.М.

Ресей мен Украина арасындағы Қырым Автономиялық Республикасы мен Севастополь қаласының әкімшілік шекарасында орналасқан Қырым түбегіндегі территориялардың меншігіне қатысты келіспеушіліктер Қырымға меншіктің проблемасы болып табылады.

Мәселенің алғышарттары КСРО-ның құлауымен қалыптасты. 90-жылдар бойына түбектің мәртебесін өзгерту туралы мәселені Қырым билігі де, Ресейдің заң шығарушы органдары да көтерді, бірақ бұл Қырымның мемлекеттік тиесілігінің өзгеруіне әкеп соқтырмады. 1997 жылы Ресей мен Украина Достық, ынтымақтастық және серіктестік туралы келісімге қол қойды, ол келісім бойынша бір-бірінің аумақтық тұтастығын құрметтеуге міндеттеме алды, [1] ал 2003 жылы мемлекеттік шекара туралы келісімге қол қойды. Келісімде белгіленген шекара сызығына сәйкес, Қырым Украина территориясына жатады. Қырымға тиесілі болуының заңды аспектілері» бөліміне өтіңіз, 2014 жылға дейін Ресей Қырымды Украинаның бір бөлігі ретінде қарастырды және оны беруге қатысты ешқандай талаптар жарияламады.

2014 жылы Ресей түбектің көп бөлігін өзіне қосып алды. БҰҰ-ға мүше елдердің көпшілігінің қолдауы және түбекті Ресейдің уақытша басып алған территориясы деп санайды, ал Ресей 2014 жылдың 18 наурызынан бастап Қырым мен Севастопольді Ресей Федерациясының субъектілері деп санайды және осы территорияларға меншік құқығы туралы мәселені мойындамайды

БҰҰ Бас ассамблеясы 2014 жылғы 27 наурызда Украинаның территориялық тұтастығы туралы қарар қабылдады. 70 мемлекет құжатқа дауыс берді, 26-сы қарсы болды, 77 мемлекет қалыс қалды және 20 мемлекет дауыс бермеген және дауыс беру 2017 жылы қайта өткізілген, бірақ бұл жолы 25-і қарсы дауыс берген

2019 жылдың тамыз айынан бастап Қырымды Ауғанстан, Венесуэла, Куба, Никарагуа, Сирия, Судан және КХДР Ресейдің бір бөлігі ретінде таныды. Бірқатар сарапшылар мен саясаткерлер БҰҰ [2] Бас Ассамблеясының Украинаны қолдау жөніндегі резолюциясына қарсы үнемі дауыс беріп отырған елдерді Қырымның Ресейге қосылуын мойындағандар қатарына қосады.

2018 жылдың соңында ЕО-мен сауда Украинаның кәсіпорындарына 23,9 миллиард доллар әкелді. Бұл алдыңғы жылдағы жалпы экспорттың 40,4% құрайды. Соғысқа дейінгі кезеңмен салыстырғанда елдің жалпы экспорты 1,5 есеге азайды. Сонымен қатар, соғыс жылдарында Ресей Федерациясына экспорт үш есеге азайды, сонымен бірге ЕО-да тауарларды сату көлемі 2018 жылы 2012 жылғы көрсеткіштерден асып түсті. ЕО-ға экспорттың негізгі бағыттары шикізат пен ауылшаруашылық өнімдері болып табылады. 2018 жылы украиналық кәсіпорындар қара металлдарды 3,7 миллиард долларға, электр машиналарын - 2,3 миллиард долларға, дәнді дақылдарды - 2,2 миллиард долларға экспорттады. Агроөнеркәсіп кешенінің экспорттық өнімдерінің алғашқы үштігіне астық дақылдары, өсімдік майлары және майлы дақылдар.

[<https://www.sonar2050.org/publications/perspektivy-soyuznoy-integracii-ukrainy/>]

Ресей де, Украина да шикізат экспорты тауарлар экспорты көлемінің 70-80% құрайтын елдер. Сонымен қатар, Украина мен Ресей арасындағы сауда қатынастары да шикізаттық сипатта болады: Украина қосымша құны төмен металдар мен химиялық өнімдерді экспорттаймыз, ал біз энергия көздерін импорттаймыз.

Евромайдан оқиғалары бір жағынан билікке келген оппозицияны қолдаған Украинаның батысы мен орталығы Киев пен екінші жағынан президент Янукович пен оның Аймақтар партиясынан шыққан жақтастарының позициялары күшті болған Украинаның оңтүстік-шығысы арасындағы қайшылықтарды күшейтті.

Украинада әкімшілік ғимараттарды басып алудан және Янукович әкімшілігі тағайындаған жергілікті басшыларды мәжбүрлеп қызметінен босатудан басталған жаппай наразылықтардан кейін қарсыласу 2014 жылдың 22 қаңтарынан бастап күшейе түсті. 2014 жылдың ақпанында Киевтегі қарама-қайшылық Украинада биліктің өзгеруіне әкелді.

Ресей мен Украинаның SWOT талдауы: күшті жақтары, әлсіз жақтары, қауіптері мен мүмкіндіктері

S	W
<ol style="list-style-type: none"> 1. Украина аумағы арқылы Еуропа елдеріне шығу 2. Мемлекеттердің жалпы даму тарихы («Бауырлас халық») 3. Тауарлар мен қызметтердің экспорты / импорты 4. Бірыңғай шекара 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Украина аумағы арқылы газдың экспорты (транзиті) 2. Украинаның ресейлік жеткізушілерге Украинаның газға мемлекеттік қарызы 3. Ресей мен Украина арасындағы саяси жанжал
O	T
<ol style="list-style-type: none"> 1. Әскери-стратегиялық жоспардағы елдердің бірігуі 2. Украинаның Еуразиялық экономикалық одаққа кіру мүмкіндігі 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Украинадағы ұлтшылдықтың көрінісі 2. Украинаның Ресейге деген доссыз саясаты 3. Әлеуметтік-экономикалық дағдарыс 4. Украинаны Ресей шекарасындағы тұрақсыздықтың ұясына айналдыруда. 5. ЕО елдеріне газ беруді тоқтату

Дереккөз: автормен құрастырған

1 кестені талдап, тиісті қорытынды жасайық. Біз Ресей мен Украинаның қарым-қатынасында басқа компоненттермен салыстырғанда қатерлер тым көп екенін көреміз. Украинаның Ресейге қатысты достыққа жатпайтын саясаты, газбен жабдықтаудың бұзылуы, Ресей шекарасына жақын орналасқан Украина экономикасы тұрақсыз. Мұның бәрі екі ел арасындағы шиеленістің нашарлауына алып келеді. Қарым-қатынастың жақсы жақтарының бірі, әрине, ортақ шекара. Ортақ шекараның арқасында елдердің тұрақты сауда айналымы, қарым-қатынасты нығайту, туризм, кәсіподақ құру, сонымен қатар елдерді стратегиялық тұрғыдан біріктіру мүмкіндігі бар.

Біздің ойымызша, қазіргі жағдайдан шығу өте қиын, өйткені украин билігі Ресейге үзілді-кесілді қарсы. Біздің ойымызша, мұндай саясат стратегиялық тұрғыдан дұрыс емес, өйткені бүгінде Украинаның өзінің барлық қалауымен болса да, тең құқықты және тәуелсіз қатысушы ретінде Еуропалық Одаққа кіруге мүмкіндігі жоқ. Тарихи жағынан Украинаның Ресеймен тығыз байланыста болғанын ескере отырып, оған еуропалық мемлекеттердің кез-келген елеулі, кейде «құрбандық» көмегіне сүйенудің қажеті жоқ. Күшті және тұрақты экономиканы дамыту үшін Украина үшін ел ішіндегі жағдайды тұрақтандыру және сауда серіктестерімен қақтығыстарды жою маңызды.

Қорытынды. Бүгінгі күнге дейін Ресей мен Украина арасындағы қатынастар көп нәрсені қалайды. Екі елдің экономикалық дамуының нашарлауы, сыртқы сауда айналымының 3 есеге төмендеуі, инфляция мен жұмыссыздықтың өсуі – осының бәрі аймақтық жанжалдың салдары болып табылады. Қазіргі кездегі жағдайға сүйене отырып, біз елдер арасындағы қақтығысты шеше алмай жатырмыз деп айта аламыз. Украина мен Еуропа елдерінің билігі Ресейге қарсы сауда санкцияларын қолдауды жалғастыруда, сонымен қатар, Украинаның Ресейге газ үшін қарызы әлі бар, бұл жағдайды одан әрі қиындатады.

Ресей үшін өте жағымсыз нәтиже - бұл оның әлемдік имиджінің қатты бүлінгендігі, белгілі бір мағынада ақпараттық соғыс жоғалып кетті. Бұл жағдайды шешу үшін екі елдің достық әрекеті қажет. Газға қарызды төлеу, санкциялардың күшін жою, жанжалды шешу жөніндегі келіссөздер және басқа шаралар. Елдер мемлекет, ең алдымен, адамдар екенін және саяси интрига мен ықпал ету салаларының бөлінуіне байланысты қарапайым халық зардап шегетінін есте ұстауы керек. «Бауырлас халықтар» деген тіркес бос сөз тіркесі болмай, елдердің берік одағын білдіреді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1.. Алиев А.Т., Урумова Ф.М. Вызовы, проблемы и риски становления современной российской экономики // Вестник Ленинградского университета им. А.С. Пушкина. – 2012. – Т. 6. – № 3. – С. 183–190.
- 2.. Блинов А.О, Сидорова А.В. – внешнеэкономические связи России и Украины: миф или Дробот Е.В., Стамати Е.П., Никитина А.В. Россия и Украина: возможности и угрозы // Экономические отношения. — 2016. — № 4. — С. 132-143. —
- 3.Портал внешнеэкономической информации [Электрон. ресурс]. Режим доступа: World Wide Web. URL: <http://www.ved.gov.r>